

ELUTÖÖ: pool sajandit keeleõpetaja ametit pidanud ida-virulane algatas ülemaalse liikumise

Sonda õpetaja kingib emakeelepäeva

Keelekaitsja Meinhard Laks soovib toetuse saamiseks kohtuda presidendiga ja esineda Riigikogus

REIN SIKK

Sonda

Sonda pensionär Meinhard Laks (76) loodab, et suudab enne manalateele minekut ära oodata päeva, kui 14. märtsist saab riigipüha – emakeelepäev.

Paar korda kuus tõstab kõrge vanuse tõttu aina enam värisevate kätega Laks telefonitoru, et helistada Riigikogu kantseleisse. Mees soovib teada, millal parlament emakeelepäeva riigipühana kehtestamist ometigi arutama hakkab.

Mullu 22. detsembril andis valitsus Laksi elutööle positiivse hinnangu. Ametlikes kirjades toetati Riigikogu liikme Raoul Üksvärava esitatud pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise eelnõu. Laksist polnud sõnagi juttu ja mees on sellepärast pisut kurb. Mõtleb siis veidi ja arvab, et ega mingi pensionäri ettepanekut vist valitsus arutaski, ikka peab mõni tähtis tegelane olema.

Postkast rebenes

Taavetsoovereliku aatepagasiga Laks on Sondas pool sajandit õpetajaametit pidanud. Ja selle kõrvalt eesti keele ja kultuuri pärast muretsenud, käsitööd teinud, pilte maalinnud ja emakeele kiituseks luuletusi kirjutanud. Naisevõtmiseks pole aega jäänud.

1994. aasta mais avatud Kadriina emakeelesammas andis Laksi aadetele tuge ning pool aastat hiljem tegi ta ajakirjanduses esimese üleskutse emakeelepäeva tähistamiseks.

Kirjutis lõppes ideega kuulutada luuletaja Kristjan-Jaak Petersoni sünnipäev 14. märts riigipühaks – eesti keele ja kultuuri kaitsmise päevaks.

“Peterson küsis ju, kas selle maa keel ...” ning seda on tänagi vaja küsida,” selgitab Laks.

Kihutustöö ja kolmekümne artikli avaldamise tulemusena kogus Laks 175 toetuskirja emakeelepäeva kehtestamiseks. Neid tuli Tartu Ülikoolist, loomeliitudest, Estonia seltsilt, omavalitsustest, õpetajate meeskoorilt, kümnetelt koolidelt. Seejärel kiidab ta oma roostes postkasti, mis suutis kogu tähtsate kirjade tulva vastu võtta.

Elutöö kadus ära

Laks tõstab värisevaid käsi ohjeldades lauale paksu kausta pealkirjaga “Ettepanek”, milles hoiab oma kihutustöö ajalugu, toetuskirju ja ajaleheartikleid. Kolme aasta eest andis Laks samasuguse kausta Riigikogu kultuurikomisjonile.

Kui Riigikogu arutas eelmise aasta alguses riigipühade seaduse muutusi, tabas Laksi elu suurim pettumus. Tema ettepanekut ei arutatud. “Tuli välja, et kultuurikomisjoni esimees Tõnis Lukas oli kõik mu ettepanekud unarusse jätanud, paberid ära kaotanud ja ise minema läinud,” räägib Laks, kellel läks pool aastat, et sügavast solvumisest üle saada. Siis alustas ta veenmistöö uut ringi.

Tänaseks võib Laks tõdeda, et hoolimata seaduse puudumisest on emakeelepäev tähtpäevaks saanud. “Majadel lehvivad lipud, koolides on konkursid,” räägib Laks vaimustunult ning õhutab inimesi Sondasse tehtust kirjutama. Laks on Tartu Maarjamäe haiglast operatsiooni eel lahkunud, et korraldada Sondas

Meinhard Laks

Sündinud 14. juulil 1922

Sonda vallas Uljaste külas Liivoja talus

Õppinud Sonda 6-klassilises koolis, Rakvere reaalkoolis, Rakvere II gümnaasiumis, Rakvere õpetajate seminaris, Tallinna õpetajate instituudis eesti keele ja kirjanduse eriala

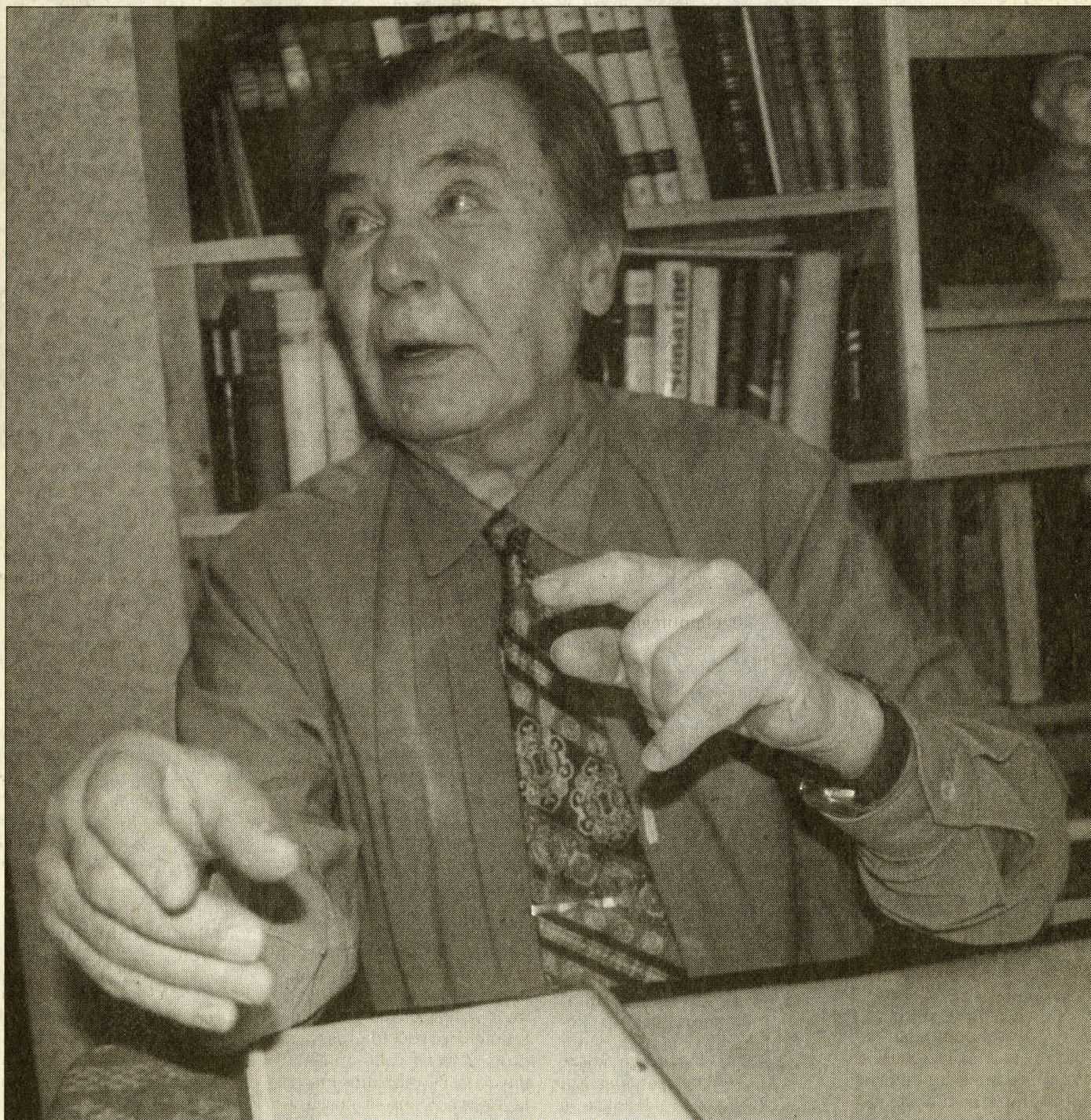
Töötanud 45 aastat Sonda koolis õpetaja, õppealajuhataja ja direktorina Koduloolane, emakeelekaitsja, matkaja, käsitöömeister

Avaldanud luulekogud “Ootaja väraval” ja “Kimp koduküla lihtsaid lilli”
Teinud ettepaneku kuulutada 14. märts emakeelepäevaks

aateüritust. Nüüd kardab Laks taas Tartusse eluliselt vajalikule operatsioonile minna.

“Aga äkki kutsutakse mind haiglas oleku ajal Riigikogusse, et ma seal emakeelepäeva mõtet selgitaksin,” kahtleb Laks, kes ei usalda omatehtut enam üksnes riigikogulaste hooleks jätta.

Enne Riigikogu ette minekut sooviks Laks presidendi juures käia, et emakeelepäeva idee Meri toetus saada. Oma korteri esikus, otse Laksi enda kootud vaipade kõrval, seisab reisikepp ja ripub veelähker. “Panin mind matkadel saatnud sõbrad valmis, et oleks hea võtta, kui kõige pikemale matkale kutsutakse,” räägib Laks reisikeppi silitades ja loodab, et suudab enne Toonela matka ära oodata riikliku emakeelepäeva kehtestamise.

Täna Maarjamõisa haiglas tervist turgutav Meinhard Laks on mõtteis jätkuvalt raamatute ja keelepäeva juures.